

Correlation of Early Maladaptive Schemas and Attachment Styles with Interpersonal and Social Skills in Students of Islamic Azad Universities of Tehran

Arsalan Barekat¹, Mohammad Mahdi Moghadamnia^{2*}

1- M.Sc, General Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Corresponding author: Mohammad Mahdi Moghadamnia, Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
Email: mohamadmoghadamnia@yahoo.com

Received: 22 Dec 2021

Accepted: 31 Jan 2022

Abstract

Introduction: People with a secure attachment style and fewer schemas can use interpersonal and social skills to find their place in social interactions with their peers and adults. The aim of this study was to determine the correlation between early maladaptive schemas and attachment styles with interpersonal skills and social skills in students of Islamic Azad Universities of Tehran.

Methods: The research method was descriptive correlation. The statistical population of this study consisted of students of Islamic Azad Universities of Tehran (Science and Research, Central Tehran, South Tehran, North Tehran, East Tehran, West Tehran) in 1399, of which 300 students were sampled in Available were selected. To collect data from the demographic questionnaire, the "Early-Maladaptive Schema Questionnaire", the "Attachment Styles Questionnaire" and the "Interpersonal Communication Skills Questionnaire" Questionnaire) and the "Evaluation of Social Skills Questionnaire" were used. The validity of the instruments was measured using content validity by qualitative method and reliability by internal consistency method by calculating Cronbach's alpha coefficient. Data analysis was analyzed in SPSS . 26 and Smart PLS 3.

Results: Interpersonal skills in 2 components of self-management and implementation and other orientation (Initial Maladaptive Schemas Questionnaire) are correlated with secure attachment style ($P<0.05$), but the correlation of avoidant attachment style and ambivalent attachment style and 3 components of cutting, impaired limitations and tinnitus (initial maladaptive schemas questionnaire) and interpersonal skills are rejected ($P<0.05$). The strongest correlation between interpersonal skills and secure attachment style is with a correlation coefficient of 0.620. Of the 3 attachment styles and 5 components of schemas, only the correlation of 2 secure and avoidant attachment styles with social skills was confirmed ($P<0.05$). But the correlation of all 5 components of schemas and the correlation of ambivalent attachment style and social skills were rejected ($P<0.05$).

Conclusions: The component of self-management and implementation and the component of other-directedness and secure and avoidant attachment styles are correlated with social and interpersonal skills. Considering the role of primary maladaptive schemas and attachment styles in interpersonal skills and social skills, it is suggested to use "Schema Therapy" and "Attachment Therapy" in order to improve the interpersonal and social skills of students.

Keywords: Schema, Attachment Style, Interpersonal Skills, Social Skills, Students.

همبستگی طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی با مهارت های بین فردی و اجتماعی در دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی شهر تهران

ارسلان برکت^۱، محمد مهدی مقدم نیا^{۲*}

۱- کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲- استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: محمد مهدی مقدم نیا، استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

ایمیل: mohamadmoghadamnia@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱

چکیده

مقدمه: افرادی که از سبک دلبستگی ایمن و طرحواره های کمتری برخوردارند، با به کارگیری مهارت های بین فردی و مهارت های اجتماعی، می توانند جایگاه خود را در میان مراودات اجتماعی و ارتباط با همسالان خود و بزرگسالان پیدا کنند. هدف پژوهش حاضر تعیین همبستگی طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی با مهارت های بین فردی و مهارت های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران بود.

روش کار: روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی شهر تهران (علوم و تحقیقات، تهران مرکز، تهران جنوب، تهران شمال، تهران شرق، تهران غرب) در سال ۱۳۹۹ تشکیل می دادند که از میان آن ها ۳۰۰ دانشجو به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند.

برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه جمعیت شناختی، "نسخه کوتاه پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه" (Early-Maladaptive Schema Questionnaire)، "پرسشنامه سبک های دلبستگی" (Attachment Styles Questionnaire) و "پرسشنامه مهارت های ارتباطی بین فردی" (Interpersonal Communication-Skills Questionnaire) و "پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی" (Evaluation of Social Skills Questionnaire) استفاده شد. روایی ابزارها با استفاده از روایی محتوایی به روش کیفی و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ اندازه گیری شد. تحلیل داده ها در نرم افزارهای اس پی اس نسخه ۲۶ و اسمارت پی ال اس ۳ تحلیل شد.

یافته ها: مهارت های بین فردی در ۲ مولفه خودگردانی و اجرا و دیگر جهت مندی (پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه) به همراه سبک دلبستگی ایمن همبستگی دارند ($P < 0/05$)، اما همبستگی سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی اضطرابی/دوسوگرا و ۳ مولفه بریدگی، محدودیت های مختل و گوش به زنگی (پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه) و مهارت های بین فردی رد می شود ($P > 0/05$). قوی ترین همبستگی مهارت های بین فردی و سبک دلبستگی ایمن با ضریب همبستگی $0/620$ است. از ۳ سبک دلبستگی و ۵ مولفه طرحواره ها، فقط همبستگی ۲ سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی با مهارت های اجتماعی تایید شد ($P < 0/05$). اما همبستگی تمامی ۵ مولفه طرحواره ها و همبستگی سبک دلبستگی اضطرابی/دوسوگرا و مهارت های اجتماعی رد شد ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: مولفه خودگردانی و اجرا و مولفه دیگر جهت مندی و سبک های دلبستگی ایمن و اجتنابی با مهارت های اجتماعی و بین فردی همبستگی دارند. با توجه به نقش طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی در مهارت های بین فردی و مهارت های اجتماعی، پیشنهاد می شود در مداخلات به منظور بهبود مهارت های بین فردی و اجتماعی دانشجویان از طرحواره درمانی و درمان دلبستگی استفاده شود.

کلیدواژه ها: طرحواره، سبک های دلبستگی، مهارت های بین فردی، مهارت های اجتماعی، دانشجویان.

منجر می شود که عامل خطری برای مشکلات هیجانی هستند (۸). دلبستگی نایمن، یک شاخص آسیب پذیری در رفتار و روابط بین فردی و اجتماعی است (۹). در این راستا، Berry و همکاران (۵)، DiTommaso و همکاران (۱۰) و Cooley و همکاران (۱۱) به نقش سبک های دلبستگی در روابط و مهارت های اجتماعی افراد اشاره داشته اند.

سبک های دلبستگی به عنوان سازه رشدی و تحولی که نموده های خود را در سطح رفتار و عملکرد در افراد به جای می گذارد، مطرح است. سبک دلبستگی افراد از مهم ترین عوامل موثر در تعاملات بین فردی آن ها است. دلبستگی از دو منظر، یکی میزان ارزشی بیشتری که فرد برای خود قائل است اما در مورد افراد دیگر، ارزشمندی به انتظاری که فرد از در دسترس بودن و حمایتگر بودن دیگران دارد، وابسته است. مطالعات نشان داده اند که الگوی دلبستگی افراد، پیش بین مطمئنی برای تبیین تفاوت های آن ها در ابعاد روانشناختی، مهارت های اجتماعی، بین فردی و طرحواره (schema) افراد نسبت به خود و دیگران است (۱۲-۱۴).

برآورده شدن نیازهای هیجانی و جسمانی کودک در خانواده و به واسطه مظاهر دلبستگی کودک به قدر کافی موجب شکل گیری طرحواره های سازگارانه ای در مورد خود و دیگران می شود که احساس ارزش مندی، استقلال، شایستگی، دوست داشته شدن و مراقبت شدن را برای فرد به ارمغان می آورد و واکنش افراد به بافت اجتماعی را تعیین می کنند (۱۵). با این حال روابط خانوادگی اولیه که حاکی از ناکارآمدی و بی کفایتی والدین در فراهم آوردن ساختار و روابط عاطفی چشمگیر و در حد نیاز است (۱۶) موجب به وجود آمدن طرحواره های ناسازگار اولیه می شود (۱۷). طرحواره های ناسازگار اولیه، ریشه در دوران کودکی و نوجوانی دارند و مولفه ها ناسازگارانه می شوند زیرا مانع از برآوردن نیازهای هیجانی در آن دوران شده اند (۱۸).

طرحواره های ناسازگار اولیه براساس نیازهای هیجانی ارضاء نشده در کودکی در ۵ مولفه کلی شکل می گیرند که عبارتند از: ۱- بریدگی و طرد (disconnection and impaired autonomy)، ۲- خودگردانی و اجرا (rejection and performance)، ۳- محدودیت های مختل (impaired limits)، ۴- دیگر جهت مندی (other-directedness) و ۵- گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (over-vigilance and inhibition) (۱۹). تعامل پیش آمادگی های ژنتیکی

اجتماعی شدن فرایندی است که در آن هنجارها، انگیزه ها، نگرش ها و مهارت های فرد شکل می گیرد تا ایفای نقش کنونی یا آتی او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود. در این فرایند اکتساب و به کارگیری مهارت ها و مهارت های اجتماعی (social skills) و چگونگی برقراری ارتباط و تعامل با دیگران، یکی از مؤلفه های اصلی رشد اجتماعی به خصوص در بین نوجوانان محسوب می شود. بنا به تعریف، مهارت های اجتماعی به مهارت های آموخته شده و مقبول جامعه اطلاق می شود، مهارت هایی که شخص می تواند با دیگران به نحوی ارتباط متقابل برقرار کند که به بروز پاسخ های مثبت و پرهیز از پاسخ های منفی بینجامد (۱). مهارت بین فردی (interpersonal skills) غالباً به عنوان توانایی یا گرایش فرد برای رفتار مناسب و موثر در زمینه روابط با دیگران شناخته می شود (۲). به عبارت دیگر، مهارت های بین فردی مجموعه ای از توانایی های بالقوه و بالفعل فرد بوده که با استفاده از آن می توان به رفتاری قابل پذیرش و آگاهی بخش تا رسیدن به سطحی از رابطه عاطفی دست یافت (۲). در این میان مهارت های ارتباطی، رفتارهایی کمک کننده در جهت بیان عواطف و نیازمندی ها و رسیدن به اهداف بین فردی است که به حفظ و ارتقا مهارت بین فردی کمک می کند (۳) افراد دارای مشکلات بین فردی با طیف گسترده ای از آسیب های روانشناختی در ارتباط هستند (۴).

زمانی که فرد از ایمنی دلبستگی (attachment) بالاتری برخوردار باشد در نتیجه بیشتر با جامعه تعامل داشته از مهارت های اجتماعی بالاتری برخوردار خواهد بود (۵). طبق نظریه دلبستگی تعامل های اولیه والد-کودک به گسترش بازنمایی های شناختی یا الگوهای مؤثر درونی (internal working models) در مورد خود و دیگران منجر می شود که به عنوان یک راهنما برای رفتارهای خود و انتظار از دیگران در روابط نزدیک کمک می کند (۶). به طور کلی، اصطلاح سبک های دلبستگی بزرگسالان به مجموعه ای از اطلاعات، انتظارات و نایمنی ها اشاره دارد که افراد در مورد خود و روابط نزدیک دارند (۷). مختل شدن حس ایمنی دلبستگی به ۲ سبک دلبستگی اضطرابی (attachment anxiety) (اشتیاق به صمیمیت و ترس از طرد و رها شدن توسط اطرافیان) و دلبستگی اجتنابی (attachment avoidance) (باورهای مبتنی بر بی اعتمادی و عدم وابستگی به دیگران)

مهارت های بین فردی و اجتماعی به موفقیت آن ها در این زمینه کمک بیشتری می کند و از این رو بررسی متغیرهای پیشاینده مهارت های بین فردی و اجتماعی در دانشجویان بر اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر می افزاید.

با عنایت به موارد پیش گفته و از آن جا که عدم مهارت اجتماعی و بین فردی دانشجویان در جامعه مسبب بسیاری از موارد منفی و متعارض جامعه شناختی است و با توجه به این نکته که زندگی انسان معاصر دچار تحولات عظیمی گشته است، و همین موضوع باعث بسیاری از مشکلات در حوزه سازگاری عاطفی، رفتاری و اجتماعی گردیده است؛ بدین سان ضرورت پژوهش هایی مبنی بر شناسایی متغیرهای پیش بینی کننده مهارت های اجتماعی و بین فردی بیشتر آشکار می گردد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر تعیین همبستگی بین طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی با مهارت های بین فردی و مهارت های اجتماعی در دانشجویان بود.

روش کار

روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی است. جامعه آماری شامل دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی شهر تهران (علوم و تحقیقات، تهران مرکز، تهران جنوب، تهران شمال، تهران شرق، تهران غرب) در نیمسال تحصیلی دوم ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل می دادند. در پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد متغیرها (۱۰ متغیر ۵ حوزه طرحواره+ سه سبک دلبستگی + مهارت های اجتماعی+ مهارت بین فردی) تعداد نمونه ۳۰ برابر تعداد متغیرها یعنی معادل ۳۰۰ تن برآورد شد (۲۵) که از میان جامعه فوق به علت دسترسی نداشتن به لیست اسامی تمامی دانشجویان (به علت شرایط کرونا) و شرایط بحرانی کرونا امکان نمونه گیری تصادفی وجود نداشت لذا از روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. با توجه به اهداف پژوهش معیارهای ورود به پژوهش به این صورت در نظر گرفته می شود: قرار داشتن در رده سنی ۱۸ سال، عدم ابتلا به بیماری های حاد روان پزشکی و معیارهای خروج از مطالعه، عدم تکمیل صحیح پرسشنامه ها، مصرف داروهای روان پزشکی و تمایل نداشتن به شرکت در پژوهش بودند. ابزارهای مورد استفاده در پژوهش حاضر به شرح زیر بود:

پرسشنامه جمعیت شناختی که شامل جنسیت بود.

«پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه» (Early Maladaptive

فرد و عوامل محیطی که روابط فرد با والدین و دیگر افراد مهم زندگی را شامل می شود موجب شکل گیری سازه های شناختی عمیق و پایداری می شود که طرحواره های ناسازگار اولیه نامیده شده اند و این طرحواره ها عقاید و باورهایی را در مورد خود و دیگران شامل می شوند (۲۰) که می توانند بر ادراک فرد از واقعیت جهان بیرونی، پردازش شناختی و هیجانی و روابط بین فردی او تأثیر بگذارند (۲۱). در پژوهش های پیشین به نقش طرحواره های ناسازگار اولیه در مهارت های بین فردی و اجتماعی اشاره شده است. از جمله Janovsky و همکاران (۲۱) و Yoo و همکاران (۲۲) در پژوهش های خود نشان دادند؛ طرحواره های ناسازگار اولیه در شکل گیری مهارت های بین فردی و مشکلات مربوط به آن نقش دارند. افرادی که از سبک دلبستگی ایمن و طرحواره های کمتری برخوردارند، با به کارگیری مهارت های اجتماعی، می توانند جایگاه خود را در میان مرادفات اجتماعی و ارتباط با همسالان خود و بزرگسالان پیدا کنند و مورد پذیرش اجتماعی قرار گیرند. مروری بر پیشینه پژوهش نشان می دهد پژوهش های محدود و پراکنده ای در این زمینه انجام شده است. به صورتی که تا به حال مطالعه ای، رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی با مهارت های بین فردی و اجتماعی را در پژوهش های داخلی و حتی در پژوهش های خارجی بررسی نکرده اند. و یا اگر مطالعه ای انجام شده است کم و غیرقابل دسترس است از سوی دیگر، این متغیرها به تنهایی مورد بررسی قرار گرفته اند اما ترکیب این متغیرها تاکنون بررسی نشده است. در نتیجه خلا پژوهشی در این مورد بسیار برجسته و روشن است.

از طرفی، پیشینه پژوهشی نشان می دهد جمعیت دانشجویی در این میان نادیده گرفته شده است. ورود به دانشگاه و زندگی دانشجویی بخش مهمی از تجربه زیسته بسیاری از انسان ها در جامعه معاصر است. بیش از ۴ میلیون دانشجو در دانشگاه های مختلف تحصیل می کنند که بخش مهم و چشمگیری از کنشگران میدان علمی ایران را تشکیل می دهند (۲۳). ورود به دانشگاه نیز برای جوانان همراه با تجربه های جدید ارتباط با جنس مخالف است. تغییر موقعیت و دوری از خانواده به ویژه برای دانشجویان ساکن خوابگاه موجب می شود که نیازمندی های عاطفی خاص تر شود و احتمال درگیر شدن در روابط عاطفی با جنس مکمل ظهور بیشتری پیدا کند (۲۴). در این میان مجهز بودن به

ناکارآمد» (Dysfunctional Attitudes Scale) برابر با ۰/۶۴ گزارش شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۹۴ گزارش کردند.

«پرسشنامه سبک های دلبستگی» (Attachment Styles Questionnaire) توسط Hazan & Shaver در سال ۱۹۸۷ با ۲۱ عبارت با ۳ سبک دلبستگی ایمن (secure) شامل عبارت های ۱، ۳، ۵، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۴ و ۱۹؛ اضطرابی/دوسوگرا (anxious/ambivalent) شامل عبارت های ۲، ۶، ۹، ۱۰، ۱۶، ۱۷ و ۲۱ و اجتنابی (avoidance) شامل عبارت های ۴، ۸، ۱۳، ۱۵، ۱۸ و ۲۰ در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای لیکرت از هیچ= ۱، کم= ۲، متوسط= ۳، زیاد= ۴ تا خیلی زیاد= ۵ طراحی شد. در این ابزار حداقل نمره ۲۱ و حداکثر نمره ۱۰۵ است و کسب نمره بالاتر در این ابزار به معنای میزان بالاتری از هر یک از سبک ها است. سطح بندی نمره ها گزارش نشده است (۲۹). Hazan & Shaver با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه سبک های دلبستگی» بر روی ۶۲۰ بزرگسال آمریکایی، روایی سازه این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی و وجود ۳ عامل تأیید شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، در دامنه ای از ۰/۶۴ تا ۰/۸۴ گزارش گردید (۲۹). Kesebir و همکاران (۳۰) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه سبک های دلبستگی» بر روی ۴۴ بیمار ترک دچار اختلال دوقطبی، روایی سازه این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی بررسی و وجود ۳ عامل تأیید شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، برای ۳ سبک ایمن، اضطرابی/دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲ و ۰/۸۵ گزارش کردند.

بشارت (۳۱) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه سبک های دلبستگی» بر روی ۱۴۸۰ دانشجوی دانشگاه تهران، روایی سازه به روش روایی همگرای آن را با «سیاه مشکلات بین فردی» (Inventory of Interpersonal Problems) بررسی و نتایج برای ۳ سبک ایمن، اضطرابی/دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۳۶ و ۰/۴۳ گزارش شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، برای ۳ سبک ایمن، اضطرابی/دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۷ و ۰/۹۰ گزارش کردند. سیاه کمری و همکاران (۳۲) با بررسی

(Schema Questionnaire) توسط Young و همکاران در سال ۲۰۰۶ طراحی شده شامل ۷۵ عبارت است. این ابزار ۵ مؤلفه بریدگی و طرد (disconnection and rejection)، شامل عبارت های ۱ تا ۲۵؛ خودگردانی و اجرا (impaired autonomy and performance)، شامل عبارت های ۲۶ تا ۴۵؛ دیگر جهت مندی (other-directedness) شامل عبارت های ۴۶ تا ۵۵؛ گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (over-vigilance and inhibition) شامل عبارت های ۵۶ تا ۶۵؛ محدودیت های مختل شده (impaired limits) شامل عبارت های ۶۶ تا ۷۵ را در یک طیف لیکرت ۶ درجه ای از کاملاً درست درباره من=۶ تا کاملاً غلط درباره من=۱ مورد ارزیابی قرار می دهد. در این ابزار حداقل نمره ۷۵ و حداکثر نمره ۴۵۰ است و کسب نمره بالاتر در این ابزار به معنای میزان بالاتری از هر یک از طرحواره ها است. سطح بندی نمره ها گزارش نشده است (۱۹).

Young و همکاران (۱۹) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه» روی ۱۱۲۹ دانشجوی آمریکایی، روایی سازه این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی و وجود ۵ عامل تأیید شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۹۰ گزارش کردند. Waller و همکاران (۲۶) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه» بر روی ۶۰ زن انگلیسی دچار اختلال خوردن و ۶۰ زن انگلیسی دچار دیگر اختلال های روانپزشکی شامل خلقی و اضطرابی، روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی و وجود ۵ عامل تأیید شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۹۶ گزارش کردند.

صدوقی و همکاران (۲۷) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه» بر روی ۳۷ دانشجوی پسر دوره کارشناسی دانشکده های مختلف دانشگاه های شهید بهشتی و شاهد در تهران، روایی سازه این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی و وجود ۵ عامل تأیید شد. و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۹۴ گزارش کردند. غیائی و همکاران (۲۸) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه» بر روی ۴۷۰ تن نمونه غیربالینی و ۸۲ تن نمونه بالینی ساکن شهر تهران، روایی سازه به روش روایی همگرا با «مقیاس نگرش های

و حداکثر نمره ۲۰۸ است و کسب نمره بالاتر در این ابزار به معنای میزان بالاتری از مهارت های اجتماعی است. در صورتی که نمره پرسشنامه بین ۵۶ تا ۱۱۲ باشد، میزان مهارت های اجتماعی ضعیف است. در صورتی که نمره بین ۱۱۳ تا ۱۶۸ باشد، میزان مهارت های اجتماعی در سطح متوسطی است و در صورتی که نمره بالای ۱۶۸ باشد، میزان مهارت های اجتماعی بسیار خوب است (۳۳). Matson و همکاران (۳۳) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» روی ۷۴۴ کودک و نوجوان ۴ تا ۱۸ سال آمریکایی، روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی را بررسی و نتایج وجود ۱ عامل کلی را تأیید کرد. ضریب ثبات به روش بازآزمایی با فاصله زمانی ۲ هفته در نمونه های فوق، ۰/۵۰ گزارش شده است. Méndez و همکاران (۳۴) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» روی ۶۳۴ کودک و نوجوان ۱۲ تا ۱۷ سال اسپانیایی، روایی سازه به روش روایی همگرای را با «مقیاس جرأت ورزی نوجوانان» (Assertiveness Scale for Adolescents) در نمونه های فوق، بررسی و نتایج دامنه ای از ۰/۱۵ تا ۰/۴۲ را نشان داد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، در دامنه ای از ۰/۶۳ تا ۰/۹۱ گزارش کردند.

کرمی و همکاران (۳۵) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» روی ۳۵۵ کودک و نوجوان ایرانی، روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی بررسی و نتایج وجود ۱ عامل کلی را تأیید کرد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۹۵ گزارش کردند. باقرآبادی و همکاران (۳۶) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» روی ۳۲۵ کودک ایرانی، روایی سازه به روش روایی همگرای را با «مقیاس ارزیابی کارکرد تحولی خانواده» (Developmental Family Functioning Assessment Scale) بررسی و نتایج ۰/۲۰ را نشان داد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۷۱ گزارش شد.

در پژوهش حاضر روایی محتوا به روش کیفی برای «پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه»، «پرسشنامه سبک های دلبستگی»، «پرسشنامه مهارت های ارتباطی بین فردی» و «پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» برای تمام

ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه سبک های دلبستگی» بر روی ۲۰۰ تن از مردان معتاد شهر کرمانشاه، روایی سازه به روش روایی همگرای آن را با «سیاهه رضایت جنسی لارسون» (Larson Sexual Satisfaction Inventory) برای ۳ سبک ایمن، اضطرابی/ دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۲۳، ۰/۳۹ و ۰/۱۵ گزارش شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، برای ۳ سبک ایمن، اضطرابی/ دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۸ و ۰/۷۴ گزارش کردند.

«پرسشنامه مهارت های ارتباطی بین فردی» (Interpersonal Communication Skills Questionnaire) توسط منجمی زاده در ایران در سال ۱۳۹۱ با ۱۹ عبارت در یک طیف ۵ درجه ای لیکرت از خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۵ طراحی شد. در این ابزار حداقل نمره ۱۹ و حداکثر نمره ۹۵ است و کسب نمره بالاتر در این ابزار به معنای میزان بالاتری از مهارت های بین فردی است. سطح بندی نمره ها گزارش نشده است (۳۷). منجمی زاده (۳۷) با بررسی ویژگی های روانسنجی «پرسشنامه مهارت های ارتباطی بین فردی» روی ۲۰۰ دانشجو در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور خوراسگان روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی بررسی و نتایج وجود ۱ عامل تأیید شد. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ برای نمونه های فوق، ۰/۷۳ گزارش کردند. با توجه به اینکه تهیه این پرسشنامه داخل کشور صورت گرفته و در پایان نامه معتبر منجمی زاده روایی و پایایی سنجیده شده است، در مقالات داخلی دیگر و خارجی سنجش مجددی یافت نشد.

«پرسشنامه ارزشیابی مهارت های اجتماعی» (Evaluation of Social Skills Questionnaire) توسط Matson و همکاران در سال ۱۹۸۳ با ۵۶ عبارت در یک طیف ۵ درجه ای لیکرت از خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۵ طراحی شد. هدف سنجش مهارت های اجتماعی از ابعاد مختلف مهارت های اجتماعی مناسب (appropriate social skills) شامل عبارت های ۱ تا ۱۸، رفتارهای غیر اجتماعی (antisocial behaviors) شامل عبارت های ۱۹ تا ۲۹، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی (aggression and impulsive behaviors) شامل عبارت های ۳۰ تا ۴۱، برتری طلبی، اطمینان زیاد به خود داشتن (supremacy, high self-confidence) شامل عبارت های ۴۲ تا ۴۷، رابطه با همسالان (relationships with peers) شامل عبارت های ۴۸ تا ۵۶ است. در این ابزار حداقل نمره ۵۶

ارسالان برکت و محمد مهدی مقدم نیا

تحلیل داده های پژوهش حاضر در ۲ سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شد. در سطح آمار توصیفی با استفاده از شاخص های آماری مانند فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد، به توصیف نمونه و متغیرها پرداخته شد. در سطح آمار استنباطی متناسب با سطح سنجش داده ها و پیش فرض های آزمون های آماری، رابطه بین متغیرها با آزمون همبستگی پیرسون و الگوی پژوهش با روش تحلیل مسیر به روش حداقل مجذورات جزئی آزمون شد. حداکثر سطح خطای آلفا جهت آزمون فرضیه ها، مقدار ۰/۰۵ تعیین شد ($P < 0/05$). تحلیل داده ها در نرم افزارهای اس پی اس نسخه ۲۶ و اسمارت پی ال اس ۳ تحلیل شد.

یافته ها

در این پژوهش دانشجویان (دختر و پسر) ۱۸ سال در دانشگاه های آزاد شهر تهران بودند که ۱۵۶ تن (۵۲ درصد) دانشجوی دختر و ۱۴۴ تن (۴۸ درصد) دانشجوی پسر حضور داشتند.

در جدول ۱ با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون به بررسی همبستگی متغیرهای مستقل و وابسته پرداخته شد. متغیرهای مستقل شامل طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های دلبستگی است و متغیرهای وابسته شامل مهارت های بین فردی و مهارت های اجتماعی است.

عبارت های پرسشنامه ها مورد تأیید ۳ تن از مدرسین دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب قرار گرفت. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ ابزارها برای ۳۰۰ دانشجو (نمونه های پژوهش) برای مولفه های طرحواره ای بریدگی و طرد؛ خودگردانی و اجرا؛ دیگرجهت مندی؛ گوش به زنگی بیش از حد و بازداری؛ محدودیت های مختل شده به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۱، ۰/۷۰، ۰/۷۵ و ۰/۷۹؛ برای سبک های دلبستگی ایمن، اضطرابی/دوسوگرا و اجتنابی به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۰ و ۰/۷۲؛ برای مهارت های بین فردی و اجتماعی به ترتیب ۰/۷۳ و ۰/۷۱ به دست آمد.

برای جمع آوری داده ها پس از هماهنگی و کسب مجوز از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب و آماده سازی پرسشنامه ها به صورت برخط، ابتدا فراخوان شرکت در این پژوهش به همراه لینک پاسخگویی به پرسشنامه ها به صورت «برخط» (online) در پیج ها، کانالهای و گروه های شبکه های مجازی واتس آپ (WhatsApp) و اینستاگرام (Instagram) قرار گرفتند. بدین ترتیب از دانشجویان ۱۸ سال، ورودی ترم ۱ و ۲ مشغول به تحصیل در دانشگاه های آزاد خواسته شد، به پرسشنامه ها پاسخ دادند. در این پژوهش اصول اخلاقی پژوهش از جمله رازداری، محرمانه ماندن و حریم خصوصی افراد رعایت شد. در پژوهش حاضر پرسشنامه ها در سال ۱۳۹۹ جمع آوری شد.

جدول ۱: نتایج آزمون همبستگی پیرسون به منظور بررسی همبستگی بین متغیرهای پژوهش

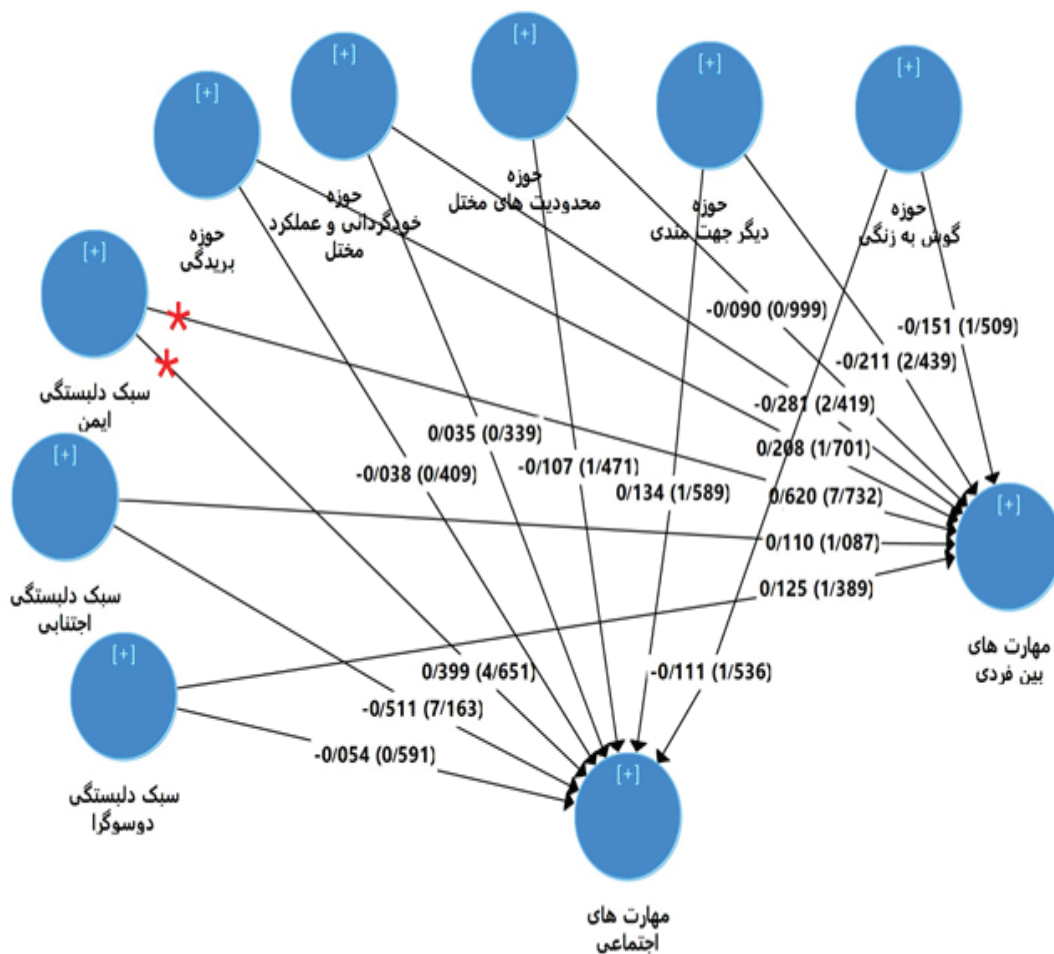
مهارت های اجتماعی		مهارت های بین فردی		متغیرها
مقدار p	ضریب همبستگی	مقدار p	ضریب همبستگی	
<0/001	-0/323	<0/001	-0/302	مولفه بریدگی
<0/001	-0/375	<0/001	-0/409	مولفه خودگردانی و اجرا
0/411	-0/076	0/002	-0/277	مولفه دیگرجهت مندی
0/032	-0/196	<0/001	-0/348	مولفه گوش به زنگی
0/010	-0/234	<0/001	-0/321	مولفه محدودیت های مختل
<0/001	0/690	<0/001	0/527	سبک دلبستگی ایمن
<0/001	-0/739	0/001	-0/311	سبک دلبستگی اجتنابی
0/002	-0/284	0/065	-0/169	سبک دلبستگی اضطرابی/دوسوگرا

توجه: $p \leq 0/05$ * و $p \leq 0/01$ **

($P < 0/05$). جهت رابطه بین مهارت‌های اجتماعی با سبک دلبستگی ایمن مثبت است و با سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا، منفی است. ضرایب همبستگی نشان می‌دهد مهارت‌های اجتماعی قوی‌ترین همبستگی را با سبک دلبستگی اجتنابی با ضریب $-0/739$ و سبک دلبستگی ایمن با ضریب $0/690$ دارد. مطابق نتایج مهارت‌های اجتماعی با ۱۲ طرحواره از مجموع ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه دارای همبستگی منفی است ($P < 0/05$). بین مهارت‌های اجتماعی با مولفه دیگر جهت مندی همبستگی مشاهده نشد اما با ۴ مولفه دیگر شامل بریدگی، خودگردانی و اجرا، محدودیت‌های مختل و گوش به زنگی رابطه منفی مشاهده شد ($P < 0/05$).

شکل ۱ الگو تجربی پژوهش است که در الگو مقادیر ضرایب استاندارد و مقدار t (داخل پرانتز) ارائه شده است.

نتایج نشان داد مهارت‌های بین‌فردی با طرحواره‌های ناسازگار اولیه همبستگی منفی با سبک دلبستگی اجتنابی همبستگی منفی و با سبک دلبستگی ایمن همبستگی مثبت دارد ($P < 0/05$). بین مهارت‌های بین‌فردی با سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا در سطح اطمینان ۹۵ درصد همبستگی مشاهده نشد ($P = 0/065$). مطابق نتایج مهارت‌های بین‌فردی قوی‌ترین همبستگی را با سبک دلبستگی ایمن با ضریب $0/537$ دارد. نتایج نشان داد مهارت‌های بین‌فردی با ۱۱ طرحواره از ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه همبستگی منفی دارد ($P < 0/05$). همچنین بین مهارت‌های بین‌فردی با تمامی ۵ مولفه طرحواره‌های ناسازگار رابطه منفی مشاهده شد ($P < 0/05$). نتایج نشان داد بین مهارت‌های اجتماعی با سبک‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و اضطرابی / دوسوگرا همبستگی معنادار وجود دارد

شکل ۱: الگو تجربی در حالت ضرایب مسیر استاندارد (و مقدار t)

۱۶ رابطه در الگو تأیید شده است ($t > 1/96$ و $P < 0/05$). در جدول ۲ نتایج آزمون روابط الگو آمده است.

شکل ۱ الگوی تجربی به دست آمده از نرم افزار پی ال اس است که مطابق مقادیر t به دست آمده، ۵ رابطه از مجموع

جدول ۲: نتایج آزمون الگو پژوهش با هدف بررسی شدت و معناداری ضرایب

مقدار p	مقدار t	ضریب همبستگی	متغیرها
0/090	1/701	0/208	مولفه بریدگی ← مهارت‌های بین فردی
0/016	2/419	-0/281	مولفه خودگردانی و اجرا ← مهارت‌های بین فردی
0/318	0/999	-0/090	مولفه محدودیت‌های مختل ← مهارت‌های بین فردی
0/015	2/439	-0/211	مولفه دیگر جهت مندی ← مهارت‌های بین فردی
0/132	1/509	-0/151	مولفه گوش به زنگی ← مهارت‌های بین فردی
0/683	0/409	-0/038	مولفه بریدگی ← مهارت‌های اجتماعی
0/735	0/339	0/035	مولفه خودگردانی و اجرا ← مهارت‌های اجتماعی
0/142	1/471	-0/107	مولفه محدودیت‌های مختل ← مهارت‌های اجتماعی
0/113	1/589	0/134	مولفه دیگر جهت مندی ← مهارت‌های اجتماعی
0/125	1/536	-0/111	مولفه گوش به زنگی ← مهارت‌های اجتماعی
<0/001	7/732	0/620	سبک دلبستگی ایمن ← مهارت‌های بین فردی
0/277	1/087	0/110	سبک دلبستگی اجتنابی ← مهارت‌های بین فردی
0/166	1/389	0/125	سبک دلبستگی اضطرابی/ دوسوگرا ← مهارت‌های بین فردی
<0/001	4/651	0/399	سبک دلبستگی ایمن ← مهارت‌های اجتماعی
<0/001	7/163	-0/511	سبک دلبستگی اجتنابی ← مهارت‌های اجتماعی
0/554	0/591	-0/054	سبک دلبستگی اضطرابی/ دوسوگرا ← مهارت‌های اجتماعی

برازش کلی الگو بوده و همانند شاخص‌های برازش در روش‌های مبتنی بر کوواریانس عمل می‌کند و از آن می‌توان برای بررسی اعتبار یا کیفیت الگو به صورت کلی استفاده کرد. چنانچه شاخص کلی برازش مقدار بیشتر از 0/36 به معنای این است که الگو پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است. جهت ارزشیابی الگو ساختاری نیز از ضریب (Stone-Geisser criterion) Q2 استفاده می‌شود که به آن اعتبار افزونگی یا CV-Redundancy نیز می‌گویند. در مورد شدت قدرت پیش‌بینی الگو در مورد سازه‌های درون‌زا مقادیر 0/02، 0/15 و 0/35 به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص افزونگی معرفی شده است. معیار ضروری برای سنجش الگو ساختاری، ضریب تعیین (R^2) متغیرهای مکنون درون‌زا است. مقادیر ضریب تعیین 0/67، 0/33 و 0/19 در الگو مسیر را به ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف شده است.

در جدول ۳ شاخص‌های برازش الگو بررسی شده است.

جدول ۲ نشان می‌دهد مهارت‌های بین فردی در ۲ مولفه خودگردانی و اجرا و دیگر جهت مندی (پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه) به همراه سبک دلبستگی ایمن همبستگی دارند ($P < 0/05$)، اما همبستگی سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی اضطرابی/ دوسوگرا و ۳ مولفه بریدگی، محدودیت‌های مختل و گوش به زنگی (پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه) با مهارت‌های بین فردی رد می‌شود ($P > 0/05$). قوی‌ترین همبستگی بر مهارت‌های بین فردی مربوط به سبک دلبستگی ایمن با ضریب همبستگی 0/620 است. از ۳ سبک دلبستگی و ۵ مولفه طرحواره‌ها، فقط همبستگی ۲ سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی بر مهارت‌های اجتماعی تأیید شد ($P < 0/05$). اما همبستگی تمامی ۵ مولفه طرحواره‌ها و همبستگی سبک دلبستگی اضطرابی/ دوسوگرا و مهارت‌های اجتماعی رد شد ($P > 0/05$).

در جدول ۳ شاخص‌های برازش الگو آمده است. شاخص GOF در الگو راه حل عملی برای رفع مشکل بررسی

جدول ۳: شاخص‌های برازش الگوی پژوهش

متغیر وابسته	شاخص ضریب تعیین R ²	شاخص اعتبار افزونگی Q ²	شاخص کلی برازش GOF
مهارت‌های بین فردی	۰/۴۷۰	۰/۳۹۸	۰/۵۵
مهارت‌های اجتماعی	۰/۷۰۴	۰/۶۳۴	

برطبق نتایج جدول ۳، ضریب تعیین برای متغیر وابسته مهارت‌های بین فردی برابر با ۰/۴۷۰ و برای مهارت‌های اجتماعی برابر با ۰/۷۰۴ به دست آمده است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل الگو توانسته‌اند ۴۷ درصد از واریانس مهارت‌های بین فردی و ۷۰/۴ درصد از واریانس مهارت‌های اجتماعی را تبیین کنند که نشان از قدرت تبیین مناسب الگو است. مقدار شاخص CV- (Q2 Redundancy) برای مهارت‌های بین فردی برابر با ۰/۳۹۸ و برای مهارت‌های اجتماعی برابر با ۰/۶۳۴ به دست آمده است که بالاتر از مقدار ۰/۳۵ است و نشان از برازش مناسب بخش ساختاری دارد. مقدار شاخص GOF که برازش کلی الگو را می‌سنجد برای الگوی پژوهش برابر با مقدار ۰/۵۵ است که بالاتر از معیار ۰/۳۶ است که مقدار مناسبی است و نشان می‌دهد به‌طور کلی الگو از برازش مناسبی برخوردار است. در مجموع شاخص‌های برازش نشان از برازش مناسب و مورد قبول الگو دارد.

بحث

هدف پژوهش حاضر تعیین همبستگی طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دلبستگی با مهارت‌های بین فردی و مهارت‌های اجتماعی در دانشجویان بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین مولفه‌های خودگردانی و اجرا و دیگر جهت مندی با مهارت‌های بین فردی و مهارت‌های اجتماعی همبستگی وجود دارد. این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش‌های Berry و همکاران (۵) که به همبستگی سبک‌های دلبستگی با مهارت‌های اجتماعی رابطه داشته‌اند؛ DiTommaso و همکاران (۱۰) که در پژوهشی به بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی، تنهایی اجتماعی و عاطفی و مهارت‌های اجتماعی پرداختند و نتایج نشان داد که دلبستگی ایمن و مهارت‌های اجتماعی در چندین مولفه قابل توجه ارتباط دارند از این نظر که سبک‌های دلبستگی با مهارت‌های اجتماعی رابطه دارند مطابقت دارد. نتایج پژوهش با نتایج پژوهش Cooley و همکاران (۱۱) که در پژوهشی نشان دادند؛ سبک‌های دلبستگی و مهارت‌های

اجتماعی رابطه معناداری دارند، مطابقت داشته و همسو است. همین‌طور این نتایج با یافته حاصل از پژوهش‌های دباغی ظریف و همکاران (۳۸) که به اثربخشی آموزش گروهی طرحواره‌درمانی بر سازگاری اجتماعی؛ خدایاری نژاد و همکاران (۳۹) در پژوهشی به مقایسه سبک فرزندپروری ادراک شده و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانش‌آموزان دختر مبتلا به اضطراب اجتماعی و گروه بهنجار؛ Beckley (۴۰) به بررسی طرحواره: چارچوبی برای درک خشونت برای روابط بین فردی صمیمی؛ Humphrey و همکاران (۴۱) که به بررسی آسیب بین فردی دوران کودکی و نقش دلبستگی آشفته و طرحواره منفی؛ رفاهی و همکاران (۴۲) که به پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری مادران بر اساس طرحواره‌های اولیه و سبک‌های دلبستگی آن‌ها پرداختند همسو می‌باشد.

در تبیین نتایج فوق می‌توان گفت: طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان ساختارهای عمیق شناختی متشکل از باورها درباره خود و دیگران و محیط مطرح کردند که اطلاعات ورودی را تحریف کرده و سبب تولید افکار خودکار منفی و کاهش میزان سازگاری و مهارت اجتماعی می‌شوند (۳۸). به عنوان مثال در مولفه دیگر جهت مندی فرد درستی خودش را بر مبنای قضاوت دیگران قرار می‌دهد نه بر مبنای قضاوت‌های خودش. گویی فرد به جای توجه به اهداف خودش و رضایت درونی‌اش به رضایت دیگران توجه می‌کند. او می‌ترسد که در صورت توجه نکردن به آن چه برای دیگران مهم است، دیگران از او خشمگین یا دلخور شوند و میل به راضی نگه داشتن دیگران هیچگاه در فرد فروکش نمی‌کند در نتیجه از نزدیک شدن به دیگران اجتناب می‌کند و فرد مهارت اجتماعی و بین فردی ضعیف تری را تجربه می‌کند (۳۹). همچنین در تبیین نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه در پیش‌بینی مشکلات رفتاری می‌توان بیان نمود افرادی که در حیطه طرحواره‌های اولیه ی مولفه خودگردانی و اجرا قرار می‌گیرند، اعتماد به نفس پایینی دارند و توانایی جدایی و عملکرد مستقل و موفقیت‌آمیز در کارهای روزمره از جمله مراقبت از دیگران، حل مشکلات

ذخیره امنی را بر علیه اثرات پریشانی و عدم اطمینان فراهم می‌سازند. بنابراین، مهارت‌های بین‌فردی نیز بر اساس این قاعده پرورش خواهند یافت و یا این که از پرورش جا خواهند ماند. در مقایسه با افرادی که در دوره اولیه رشد خود، تجارب ناخوشایندی از دلبستگی‌های ناایمن داشته‌اند، دلبسته‌های ایمن از حس همکاری، تعاون بیشتر و صمیمیت بیشتر نسبت به اطرافیان خود برخوردار بوده‌اند و همیشه رفتاری دوستانه‌تر با دیگران داشته و با اطرافیان خود ماهرانه‌تر و مؤثرتر برخورد می‌کنند. همچنین روابط اولیه مادر-کودک تعیین‌کننده نوع نگرش فرد نسبت به دنیایی است که با آن روبه‌رو می‌شود. بنابراین، افرادی که سبک دلبستگی ایمن دارند احتمالاً نگرش مثبتی از خود و دیگران دارند و مهارت‌های بین‌فردی بیشتری را تجربه می‌کنند. افراد با سبک دلبستگی ایمن، خودشان را به صورت مثبت تجربه می‌کنند. سطح بالاتری از اعتماد و رضایت و سطح پایین‌تری از تعارضات دارند. لذا، دارای احساس امنیت بیشتر و اضطراب کمتر می‌باشند (۴۴). و افراد ایمن در تنظیم، نظارت، ارزیابی و ابراز هیجان‌های خود موفق‌تر هستند در نتیجه مهارت‌ها و تعاملات بین فردی قوی‌تری دارند و بالعکس زیرا افراد دارای سبک دلبسته اجتنابی، از گروه و افراد کناره‌گیری کرده و احتیاج به برقراری تماس با والدین و دوستان یا دلتنگی را انکار می‌کنند، این افراد از ایجاد روابط جدید می‌ترسند و به وسیله عدم نیازشان به عشق و محبت، از خود دفاع می‌کنند در نتیجه مهارت بین‌فردی اجتماعی ضعیف‌تری دارند (۴۵).

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین طرحواره‌های مولفه خودگردانی و اجرا و مولفه دیگر جهت‌مندی و سبک‌های دلبستگی ایمن و اجتنابی با مهارت‌های اجتماعی در ارتباط هستند. لذا پیشنهاد می‌شود، در برنامه مداخله و تغییر رفتار به منظور بهبود مهارت‌های بین‌فردی و مهارت‌های اجتماعی در میان دانشجویان از طرحواره درمانی و درمان دلبستگی استفاده شود. این پژوهش نیز همچون سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی چون استفاده از ابزار خودگزارش دهی و همین‌طور تعداد زیاد ابزارها و خستگی شرکت‌کننده‌ها در پاسخگویی مواجه بود. همچنین مدنظر قرار نگرفتن برخی از عوامل مانند وضعیت تاهل و یا چگونگی شرایط زندگی دانشجویان (زندگی با خانواده یا

روزانه، قضاوت خوب، از عهده‌ی تکالیف جدید بر آمدن را ندارند در نتیجه به خاطر اعتماد به نفس پایین نیز از مهارت اجتماعی و بین‌فردی ضعیف‌تری برخوردار هستند (۴۱). لذا این افراد نمی‌توانند ابراز هیجان‌ها و تکانه‌هایشان را کنترل کنند و به تأخیر بیاورند و با توجه به این که مهارت بین‌فردی یک توانایی است که موجب تقویت رابطه گرم و صمیمی با دیگران، حفظ و ارتقای سلامت روانی، قطع روابط ناسالم، حل مسائل و مشکلات خود با دیگران و رفع تضادهای و تعارض‌ها می‌شود، در صورتی که براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه ناکارآمد و دارای نقص باشند، فرد در اجتماع دچار مشکل خواهد شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین سبک‌های دلبستگی ایمن و اجتنابی با مهارت‌های بین‌فردی همبستگی وجود دارد. که نتایج فوق‌همسو با نتایج Humphrey و همکاران (۴۱) پژوهشی به منظور بررسی آسیب بین‌فردی دوران کودکی و نقش دلبستگی آشفته و طرحواره منفی؛ اسدی (۴۳) که رابطه سبک‌های دلبستگی با مهارت اجتماعی؛ Fávero و همکاران (۴۴) پژوهشی با عنوان دلبستگی و مشکلات در تنظیم عواطف در سازگاری؛ فرهادی و همکاران (۴۵) در پژوهش رابطه بین سبک‌های دلبستگی با مشکلات بین‌شخصی دانشجویان انجام دادند می‌باشد. این یافته را چنین می‌توان تبیین کرد که سبک‌های دلبستگی شیوه تعاملات اجتماعی و واکنش فرد نسبت به خود و دیگران را تعیین می‌کنند. افراد با دلبستگی ایمن نسبت به افراد ناایمن احساسات و افکار خود را راحت‌تر با دیگران در میان می‌گذارند و این موجب می‌شود که آن‌ها بتوانند با دیگران همدلی کنند. بنابراین، ارتباط اولیه سالم والد و فرزند موجب دلبستگی ایمن می‌شود که این موجب شکل‌گیری مهارت اجتماعی در سال‌های آینده خواهد شد (۴۱). و فرد در روابط بین‌فردی، حل مسئله، تصمیم‌گیری و سازگاری اجتماعی بهتر عمل خواهد کرد. یافته دیگر مطالعه حاضر حاکی از آن بود که سبک دلبستگی اجتنابی توان پیش‌بینی مهارت اجتماعی را دارد. می‌توان این یافته را چنین تبیین کرد که افراد ناایمن اجتنابی، از یک طرف، به سختی با دیگران رابطه صمیمانه برقرار می‌کنند و از طرف دیگر، تمایل به برقراری رابطه عاطفی دارند و با وجود احساس ترس و نگرانی در این افراد، آن‌ها در پی برقراری رابطه اجتماعی با دیگران هستند (۴۳). در نتیجه دلبستگی‌های مثبت، پناهگاهی ایمن را خلق می‌کند که

دانشگاه آزاد اسلامی به نشانی <https://ris.iau.ac.ir> در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۷ ثبت شده است. بدین وسیله از همه شرکت کنندگان که در این پژوهش شرکت کردند، همچنین مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی که با همکاری خود امکان این پژوهش را فراهم آورند تشکر و قدردانی می شود.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله هیچگونه تضاد منافی را گزارش نکرده اند.

References

- Kingery JN, Erdley CA, Scarpulla E. Chapter 2 - Developing Social Skills. In: Nangle DW, Erdley CA, Schwartz-Mette RA, editors. *Social Skills Across the Life Span*: Academic Press; 2020. 25-45. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128177525000020> <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00002-0>
- Leising D, Krause S, Köhler D, Hinsén K, Clifton A. Assessing interpersonal functioning: Views from within and without. *Journal of Research in Personality*. 2011;45(6):631-641. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0092656611001334> <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2011.08.011>
- Nestel D, Berg K, Berg D. Chapter 4 - Interpersonal and Communication Skills. In: Belden M, editor. *Obstetrics and Gynecology: A Competency-Based Companion*. Philadelphia: W.B. Saunders; 2010. p. 3-11. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9781416048961001040> <https://doi.org/10.1016/B978-1-4160-4896-1.00104-0>
- Aftab R. Mediating role of interpersonal problems in the relationship between experiential avoidance with depression and anxiety. *Journal of Applied Psychology*. 2016;10(1):523-542. <https://www.sid.ir/en/journal/ViewPaper.aspx?ID=683854>
- Berry K, Wearden A, Barrowclough C, Liversidge T. Attachment styles, interpersonal relationships and psychotic phenomena in a non-clinical student sample. *Personality and Individual Differences*. 2006;41(4):707-718. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191886906001279> <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.03.009>
- Marchand-Reilly JF. Attachment anxiety, conflict behaviors, and depressive symptoms in emerging adults' romantic relationships. *Journal*

به صورت انفرادی) یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش حاضر است.

سپاسگزاری

این مطالعه بخشی از نتایج پایان نامه کارشناسی ارشد آقای ارسلان برکت، رشته روانشناسی عمومی، با راهنمایی آقای دکتر محمد مهدی مقدم نیا در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب است که با کد ۱۴۱۳۹۰۴۵۳۴۶۶۶۳۱۱۳۹۹۱۶۲۳۳۲۸۲۴ در سامانه پژوهشیار

- of Adult Development. 2012;19(3):170-176. <https://doi.org/10.1007/s10804-012-9144-4>
- Fraley RC, Roisman GI. The development of adult attachment styles: four lessons. *Current Opinion in Psychology*. 2019;25(6):26-30. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352250X18300113> <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.008>
 - Hasanvand S, Karbalaee Mohammad Meiguoni A, Rezaabakhsh H. [Predicting paranoid thoughts based on attachment styles mediated by experiential avoidance in women with postpartum depression]. *Journal of Health Promotion Management*. 2021;10(4):121-135. <http://jhpm.ir/article-1-1261-fa.html&sw=%D8%AF%D9%84%D8%A8%D8%B3%D8%AA%DA%AF%DB%8C>
 - Latif M, Ranjbarian R. [Correlation between job attachment and resiliency of staffs with their hardiness in health care network]. *Journal of Health Promotion Management*. 2020;9(3):22-33. <http://jhpm.ir/article-1-1110-fa.html&sw=%D8%AF%D9%84%D8%A8%D8%B3%D8%AA%DA%AF%DB%8C>
 - DiTommaso E, Brannen-McNulty C, Ross L, Burgess M. Attachment styles, social skills and loneliness in young adults. *Personality and Individual Differences*. 2003;35(2):303-312. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191886902001903> [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00190-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00190-3)
 - Cooley E, Buren A, Cole S. Attachment styles, social skills, and depression in college women. *Journal of College Counseling*. 2010;13(1):1-10. https://www.researchgate.net/publication/261536439_Attachment_Styles_Social_Skills_and_Depression_in_College_Women <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2010.tb00047.x>
 - Diamond G, Mason S, Levy S. 24 - Psychodynamic Principles in Attachment-Based

- Family Therapy. In: Kealy D, Ogrodniczuk JS, editors. Contemporary Psychodynamic Psychotherapy: Academic Press; 2019. 349-360. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128133736000246> <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-813373-6.00024-6>
13. Schröder M, Lüdtke J, Fux E, Izat Y, Bolten M, Gloger-Tippelt G, et al. Attachment disorder and attachment theory - Two sides of one medal or two different coins? *Comprehensive Psychiatry*. 2019;95(9):152139. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0010440X19300628> <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2019.152139>
 14. Smith M, South S. Romantic attachment style and borderline personality pathology: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*. 2020;75(6):101781. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31918217/> <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2019.101781>
 15. Körük S. Early maladaptive schemas and attachment styles predicting tendencies in intimate relationship. *European Journal of Education Studies*. 2017;3(9):393-411. https://www.researchgate.net/publication/323357011_Early_Maladaptive_Schemas_and_Attachment_Styles_Predicting_Tendencies_in_Intimate_Relationship
 16. Mikulincer M, Shaver PR. An attachment perspective on psychopathology. *World Psychiatry*. 2012;11(1):11-15. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3266769/> <https://doi.org/10.1016/j.wpsyc.2012.01.003>
 17. Bosmans G, Braet C, Vlierberghe L. Attachment and symptoms of psychopathology: Early maladaptive schemas as a cognitive link? *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 2010;17(5):374-85. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20013761/> <https://doi.org/10.1002/cpp.667>
 18. Guner O. Psychometric properties and normative values of Early Maladaptive Schema Questionnaires set for children and adolescents. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 2017;24(2):534-554. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27739132/> <https://doi.org/10.1002/cpp.2049>
 19. Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. *Schema Therapy: A Practitioner's Guide*. 1st edition: Guilford Press; 2006. <https://www.amazon.com/Schema-Therapy-Practitioners-Jeffrey-Young/dp/1593853726>
 20. González-Jiménez AJ, Hernández-Romera MdM. Early maladaptive schemas in adolescence: A quantitative study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2014;132(75):504-8. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814032546> <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.04.344>
 21. Janovsky T, Rock AJ, Thorsteinsson EB, Clark GI, Murray CV. The relationship between early maladaptive schemas and interpersonal problems: A meta-analytic review. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 2020;27(3):408-447. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/cpp.2439> <https://doi.org/10.1002/cpp.2439>
 22. Yoo G, Park JH, Jun HJ. Early maladaptive schemas as predictors of interpersonal orientation and peer connectedness in university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*. 2014;42(8):1-10. https://www.researchgate.net/publication/273403057_Early_Maladaptive_Schemas_as_Predictors_of_Interpersonal_Orientation_and_Peer_Connectedness_in_University_Students <https://doi.org/10.2224/sbp.2014.42.8.1377>
 23. Afrasiabi H, Khoobyari F. [Student identity and its related factors among students in Yazd universities]. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2016;21(4):1-19. <https://journal.irphe.ac.ir/article-1-2757-fa.html>
 24. Asayesh MH, Qazinejad N, Bahonar F. [Explanation of the emotional reactions of girls with love trauma syndrome: A qualitative study]. *The Women and Families Cultural-Educational*. 2021;15(53):125-154. https://cwfs.ihu.ac.ir/article_206019.html?lang=en
 25. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York, NY, US: Guilford Press; 2016. <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462523344>
 26. Waller G, Meyer C, Ohanian V. Psychometric properties of the long and short versions of the Young Schema Questionnaire: Core beliefs among bulimic and comparison women. *Cognitive Therapy and Research*. 2001;25(2):137-147. <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1026487018110>
 27. Sadooghi Z, Aguilar-Vafaie ME, Rasoulzadeh Tabatabaie K, Esfahanian N. [Factor analysis of the Young Schema Questionnaire-Short Form in a nonclinical Iranian sample]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2008;14(2):214-9. <https://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-474-en.html>
 28. Ghiasi M, Molavi M, Neshatdost H, Salavati M. [The factor structure of Farsi version of Young

- Schema Questionnaire-S3 in two groups in Tehran]. *Journal of Psychological Achievements*. 2011;18(1):93-118. https://psychac.scu.ac.ir/article_11692.html?lang=en
29. Hazan C, Shaver P. Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1987;52(3):511-524. <https://psycnet.apa.org/record/1987-21950-001> <https://doi.org/10.1037//0022-3514.52.3.511>
 30. Kesebir S, Kökçü F, Dereboy F. Adult Attachment Style Scale: Adaptation, reliability and validity study. *Yeni Symposium*. 2012;50:99-104. https://www.researchgate.net/publication/286554478_Adult_attachment_style_scale_Adaptation_reliability_and_validity_study
 31. Besharat MA. [Development and validation of Adult Attachment Inventory. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*]. 2011;30(16):475-9. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811019185> <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.093>
 32. Siyakamri R, Momeni K, Karami J. [The mediating role of sexual self-efficacy in the relationship between attachment styles and sexual satisfaction in addicted men in Kermanshah city]. *Journal of Psychological Science*. 2018;17(68):437-42. <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=692733>
 33. Matson JL, Rotatori AF, Helsel WJ. Development of a rating scale to measure social skills in children: The Matson Evaluation of Social Skills With Youngsters (MESSY). *Behaviour Research and Therapy*. 1983;21(4):335-340. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0005796783900013> [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(83\)90001-3](https://doi.org/10.1016/0005-7967(83)90001-3)
 34. Méndez F, Hidalgo MD, Ingles C. The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters: Psychometric properties of the Spanish translation in the adolescent population. *European Journal of Psychological Assessment*. 2002;18:30-42. <https://psycnet.apa.org/record/2002-00603-004> <https://doi.org/10.1027//1015-5759.18.1.30>
 35. Karami B, Gashool M, Tayarani Rad A, Qasemi S. [The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters-II (MESSY-II) and its adaptation for Iranian children and adolescents with intellectual disability]. *Practice in Clinical Psychology*. 2013;1(4):239-245. http://jpep.uswr.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-100-2&slc_lang=en&sid=1
 36. Bagherabadi F, Nikpeyma N, Pashaeypoor S. [Association between children's social skills and developmental function of family in Iran]. *Shiraz E-Medical Journal*. 2020; 21(11):e99277. <https://sites.kowsarpub.com/semj/articles/99277.html> <https://doi.org/10.5812/semj.99277>
 37. Monajemzadeh A. [Investigating the relationship between interpersonal communication skills and the level of social acceptance of Payame Noor University students in Khorasgan]; 2013. <http://khrq.isfahan.pnu.ac.ir/portal/home/>
 38. Dabaghi Zarif S, Rezaei S. [Group Schema Therapy Training on social adjustment in maladaptive students]. *Middle Eastern Journal of Disability Studies*. 2020; 10 :82-82 <http://jdisabilstud.org/article-1-1781-fa.html>
 39. Khodayarnejad T, Mohammadi Arya, A R, Rezaee Dogaheh, E. A [comparison of perceived parental rearing styles and early maladaptive schemas in students with social anxiety and normal students]. *Family and Research*. 2021; 18 (3) :43-66. <http://qjfr.ir/article-1-687-fa.html>
 40. Beckley K. Schema chemistry: An interpersonal framework for making sense of intimate partner violence. *Journal of Clinical Psychology*. 2022; 78(1):38-49. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34913489/> <https://doi.org/10.1002/jclp.23295>
 41. Humphrey C, Berry K, Degnan A, Bucci S. Childhood interpersonal trauma and paranoia in psychosis: The role of disorganised attachment and negative schema. *Schizophrenia Research*. 2022; 241 (17): 142-148. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35123337/> <https://doi.org/10.1016/j.schres.2022.01.043>
 42. Refahi J, Taheri M. [Predicting mothers' parenting styles based on their initial schemas and attachment styles]. *Women and Society*, 2019; 1 (37): 167-195. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=473975>
 43. Asadi, A. [The relationship between attachment styles and social skills]. *National Conference on the History of Psychology with regard to its applications in work and life*. 2018. <https://civilica.com/l/1215/>
 44. Fávero M, Lemos L, Moreira D, Ribeiro F N, Sousa-Gomes V. Romantic attachment and difficulties in emotion regulation on dyadic adjustment: A comprehensive literature review. *Frontiers in Psychology*, 2021; 12(3): 1-9. 723823. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.723823>
 45. Farhadi M, Mohagheghi H, Nesai Moghadam B. [The Relationship between attachment styles and student interpersonal problems: The role of mediating emotional intelligence]. *Razi Journal of Medical Sciences*. 2020; 27 (1):73-84. <http://rjms.iuims.ac.ir/article-1-5660-fa.html>